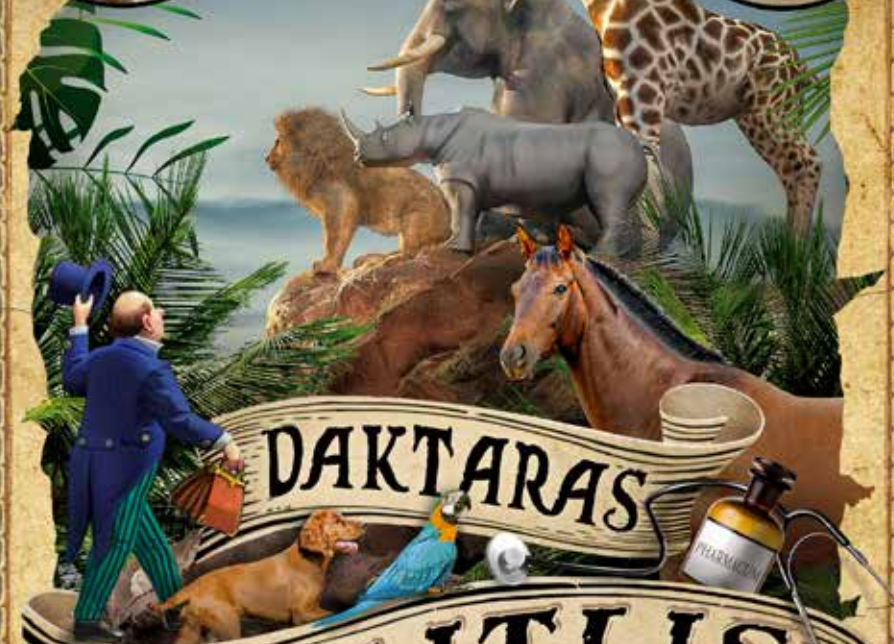

DAKTARAS

DOLITLIS

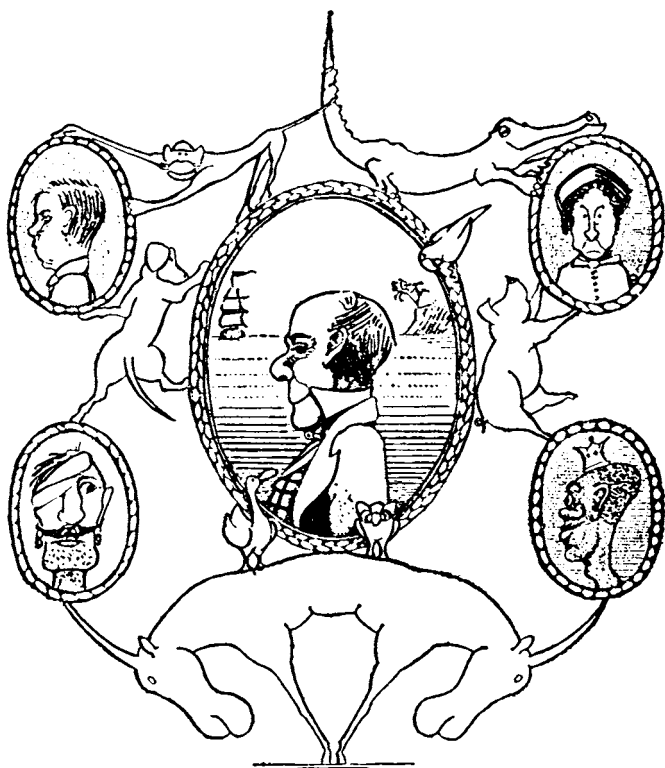
Hugh Lofting

Vertė
PRANAS MAŠIOTAS

DAKTARAS DOLITLIS IR JO GYVULIAI

PADLEBYJE

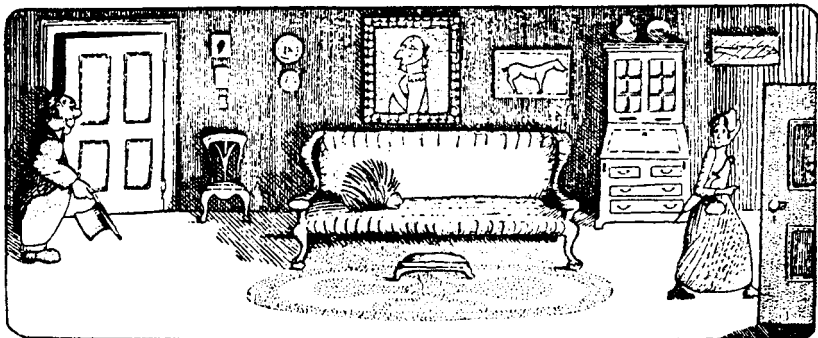
Seniai, labai seniai, kai mūsų tėvų tėvai dar buvo maži vaikai, gyveno gydytojas, vardu Dolitlis – Jonas Dolitlis, medicinos daktaras. „Medicinos daktaras“ pasako, kad jis buvo tikras daktaras ir daug daug žinojo.

Jis gyveno mažam pajūrio miestelyje Padlebyje.

Pažinojo jį seni ir jauni. Kai su aukšta kepure ant galvos eidavo gatve, visi sakydavo: „Žiūrėkit, eina ponas daktaras – jis labai gudrus žmogus.“ Subėgdavo tuojuo vaikais ir šunys ir sekėdavo paskui jį; net varnos, gyvenusios bažnyčios bokšte, ir tos imdavo kvarksėti ir linguoti galvomis.

Jo namai stovėjo miestelio pakrašty. Buvo labai maži, bet prie jų buvo didelis sodas, jame geras pievos plotas, po gluosniais svyruokliais stovėjo akmeniniai suolai. Daktaro sesuo Sara Dolitlytė tvarkė visą ūkį, o sodą jis pats prižiūrėdavo.

Daktaras Dolitlis labai mėgdavo paukščius, žvėris, žuvis; ir juos visus labai mylėjo. Tvenkinyje, sodo gale, knibždėjo aukšinių žuvelių, virtuvėje gyveno triušų, fortepijone – baltųjų pelių, skalbykloje – voverėlė, rūsyje – ežys. Turėjo karvę su

...daugiau nebeatėjo pas daktarą Dolitlį.

veršiuku, seną, 25 metų, šlubą arklį, vištų, karvelių, porą ėriukų ir daug dar kitų gyvulių.

Jo mylimiausieji buvo: antis Tap-tap, šuo Vipas, paršelis Kriu-kriu, papūga Polinezija ir pelėda Tū-tū.

Sesuo dėl tų gyvulėlių nuolat murmėdavo ir sakydavo, kad jie namuose netvarką darą.

Vieną dieną buvo atėjus pas daktarą sena moteriškė pasigydyti nuo reumato. Kai, norėdama atsisėsti ant sofos, prisėdo miegantį ežį, tai daugiau nebeatėjo pas daktarą Dolitlį, o ėmė važinėti kas šeštadienį keliolika kilometrų pas kitą gydytoją, gyvenusį kitam mieste.

Tuomet sesuo jam pasakė:

– Jonai, kaip gali eiti pas tave ligoniai, jei savo namuos laikai tuos gyvulėlius. Tik pamanyk, geras gydytojas, kurio laukiamasis kambarys knibždėte knibžda ežių ir pelių! Jau ketvirtą

neprastą ligonį jie nubaidė. Dženkinsas ir klebonas sako, kad pas tave neisią, nors ir kaip smarkiai susirgtų. Mudviejų neturtas kasdien vis didėja. Jei toliau taip darysi, tai niekas iš puikiesniųjų žmonių nenorės pas tave gydytis.

– Kad man gyvulėliai mielesni už tuos „puikius žmones“, – atsakė daktaras.

– Koks tu juokingas, – supyko sesuo ir išėjo iš kambario.

Juo toliau, juo daugiau ėmė prasimanyti daktaras visokių gyvulėlių; užtai žmonių ateidavo pas jį vis mažiau ir mažiau. Pagaliau visai paliovė lankęsi, ateidavo tik vienas, kuris gyvulėlių nesibaidė. Bet jis nebuvo labai turtingas ir sirgdavo tik kartą per metus – prieš Velykas. Ir tuomet užmokėdavo pusę šilingo už visą butelį vaistų!

Iš pusės šilingo per metus, žinoma, negalima buvo ir anuomet išgyventi. Jei daktaras nebūtų turėjęs susitaupęs šiek tiek pinigų, kažin kas būtų buvę.

O čia dar vis naujų gyvulėlių prasimanydavo; jiems, žinoma, ir maisto daugiau reikėdavo. Tai sutaupyti pinigai vis dilo ir dilo.

Tada daktaras pardavė fortepijoną, o peles perkraustė į savo rašomąjį stalą. Bet ir pinigų, gautų už fortepijoną, neilgam užteko; tai pardavė savo juodąjį išeiginį kostiumą. Ir ėmė vis labiau ir labiau skursti.

Kai dabar eidavo gatve, užsivožęs ant galvos savo aukštąją kepurę, tai žmonės sakydavo:

– Žiūrėkit, eina Jonas Dolitlis, medicinos daktaras! Pirma buvo garsiausias šio krašto gydytojas. O dabar paliko be pinigų, štai ir kojinės jo kiauros!

Bet šunys, katės ir vaikai dar vis telkdavosi aplink jį ir lydėdavo per visą miestą, kaip ir pirma, kada buvo turtingas.

GYVULIŲ KALBA

Vieną dieną daktaras sėdėjo virtuvėje ir kalbėjo su kačių maisto tiekėju, atėjusiu pas jį pasitarti dėl vidurių.

– Kodėl tamsta nesiliauji žmones gydęs? Ar ne geriau būtų, kad imtumei gyvulius gydyti? – paklausė vyras.

Papūga Polinezija tupėjo prie lango, žiūrėjo, kaip lyja, ir giedojo jūrininkų dainą. Paliovus giedojus, ėmė klausyti.

– Matai, daktare, – toliau kalbėjo kačių maisto tiekėjas, – tamsta labai gerai nusimanai apie gyvulius, daug geriau negu visi apylinkės gyvulių gydytojai. Knygos, kurias parašei apie kates, tiesiog puikios. Pats aš nemoku nei rašyti, nei skaityti – jeigu mokėčiau, tai būčiau jau ne vieną knygą parašęs. Bet mano žmona Teodozija labai mokyta, tai ji tamstos knygas man skaitė. Galiu tik pasakyti, kad tiesiog malonu buvo klausyti. Tams-ta lyg pats buvęs kate: žinai, kaip jos galvoja. Taigi paklausk manęs, daktare: galėtum daug pinigų uždirbti, jeigu imtumei gyvulius gydyti. Ar supranti tamsta, ką aš sakau? Aš siųsčiau

pas tamstą visas senas moteris, kurių katės ir šunys serga. O jei sergančių kačių ir šunų būtų mažai, tai galėčiau įdėti ko nors į parduodamą mėsą, kad vidurius imtų sukti.

– Ne, to tamsta neturi daryti, – pasibaisėjo daktaras, – tai būtų nedora.

– Daktare, aš neturiu galvoj kokį rimtą vidurių skaudėjimą, – ėmė teisintis, – tik tokį menką, kad tik suviduriuotų. Pagaliau tamsta teisybę sakai, kad būtų nedora taip elgtis su gyvuliais; bet ir be to sirgs: senos ponios savo žvėrelius juk visados per daug šeria. Imtų eiti ir apylinkės ūkininkai, kai arklys apšlumba ar avelė ima negalauti. Pasidaryk tamsta gyvulių gydytoju.

Kai kačių maisto tiekėjas išėjo, atlėkė iš lango papūga, atsitūpė ant stalo prie daktaro ir ėmė kalbėti:

– Jis išmintingas vyras. Turi padaryti, kaip jis patarė. Pasidaryk gyvulių gydytoju. Mesk neišmanėlius žmones – jie neturi tiek proto, kad suprastų, jog esi geriausias pasaulio gydytojas. Savo mokslą taikyk gyvuliams – jie tuojau tave įvertins. Pasidaryk gyvulių gydytoju.

– Gyvulių gydytojų yra pakankamai, – atsakė Jonas Dolitlis ir ėmė kelti kambario gėles pro langą, kad lietaus gautų.

– Taip, daug jų yra, – atsakė Polinezija, – bet visi niekam tikę. Paklausk, daktare, ką aš tau pasakysiu. Ar žinai, kad gyvuliai moka kalbėti?

– Žinau, kad papūgos išmoksta kalbėti, – atsakė daktaras.

– Mes, papūgos, dvi kalbas mokam: žmonių ir paukščių, – atsiliepė Polinezija pasididžiuodama. – Kai sakau, kad Poli nori sausainio, tai juk supranti. Bet klausyk: ka-ke-oi-i, fi-fi?

– Tu mano paukšte! – sušuko daktaras. – Ką aš čia galiu suprasti.

– O tai, žmoniškai sakant, bus: „Ar tyrė jau pašildyta?“

– Ar iš tikrųjų taip yra? Juk niekad taip man nesakydavai.

– O kokia man nauda iš to būtų buvus, – atsakė Polinezija, purtydama sausainio trupinėlius nuo kairiojo sparno, – juk vis tiek nebūtum supratęs.

– Taigi paaiškink man, – sujudo daktaras, šoko į virtuvės spintą ir atsinešė maisto tiekėjo sąsiuvinėlį ir pieštuką. – Tik nesiskubink, aš noriu viską užsirašyti. Tai įdomu, labai įdomu, man visai nauja. Pasakyk man pirma paukščių abėcėlę, tik palengvėle.

Tuo būdu daktaras sužinojo, kad paukščiai turi savo kalbą ir gali susišnekėti. Paskui visą laiką po pietų, kol lauke lijo, Polinezija, tupėdama ant stalo, sakė jam paukščių kalbos žodžius, o jis rašėsi į sąsiuvinį.

Kai Vipas atėjo vakarienės, papūga pasakė daktarui:

– Žiūrėk, jis su tavim kalba.

– Iš tikrųjų, jis lyg antausį sau krapštosi, – atsiliepė daktaras.

– Žvėrys ne visada balsu kalba, – tarė papūga pamokomu balsu, pakėlus antakius. – Kalba ausimis, kojomis, uodega – visaip

kalba. Juk dažnai jiems rūpi, kad jų negirdėtų. Žiūrėk, kaip šuo kelia vieną savo šnervę.

– O ką nori tuo pasakyti?

– Nori pasakyti: „Ar nematai, kad paliovė liję!“ – paaiškino Polinezija. – Jeigu kažko klausia, šunys beveik visada nosim parodo.

Daktaras, papūgos padedamas, palengva tiek išmoko žvėrių kalbos, kad galėdavo ką norėdamas jiems pasakyti ir suprasdavo, ką jie sakydavo. Tada liovėsi žmones gydęs.

Kačių maisto tiekėjas tuojau ėmė pasakoti visur ir visiems, kad Jonas Dolitlis imąsis gyvulius gydyti, o senos moterys ėmė nešti pas jį savo mopsus ir kudlius, tešlainių persiėdusius. Ir apylinkės ūkininkai, kitas iš gana toli, ėmė vesti pas jį savo ligotas karves ir avis.

Vieną dieną atvedė pas Dolitlį ariamąjį arklių. Vargšas gyvulys be galo nudžiugo, radęs žmogų, kuris arkliškai kalbėti moka.

– Daktare, – prabilo arklys, – tas mūsų daktaras anapus kalno ničnieko nesupranta. Visas šešias savaites gydė jis man kojas, o man reikia akinių; be akinių veikiausiai imsiu viena akim nematyti. Kodėl arkliai negalėtų taip pat dėvėti akinius, kaip ir žmonės? Tas žioplis anapus kalno kelis kartus jau apžiūrėjo man akis, visokių vaistų man davinėjo. Norėjau pasisakyti, kas man kenkia, bet jis nemokėjo nė žodžio suprasti. Daktare, man akinių reikia.

– Gerai, gerai, – sutiko daktaras. – Tuoju tau parūpinsiu.

– Norėčiau tokių kaip tamstos, tik žalių. Jie man kartu saugos akis nuo saulės, kai arsiu dirvą.

– Taip, taip, gausi žalius.

– Piktumas ima, daktare, – ėmė skųstis arklys, kai daktaras atidarė jam laukujas duris, – kad bet kas pamano sau galįs gyvulius gydyti tik dėl to, kad gyvuliai nesiskundžia. Iš tikrųjų gyvulių gydytojai turėtų būti daug gudresni už žmonių gydytojus. Mano šeimininko sūnus mano, kad jis visai gerai gali arklių pagydyti. Norėčiau, kad tamsta jį pamatytum: jo veidas taip aptukęs, kad ir akių nematyti, o proto turi kiek višta. Praėjusią savaitę norėjo man garstyčių kompresą uždėti.

– Kur buvo uždėjęs?

– Niekur neuždėjo, – atsakė arklys, – tik mėgino; už tai aš jį ančių tvenkinyje išmaudžiau.

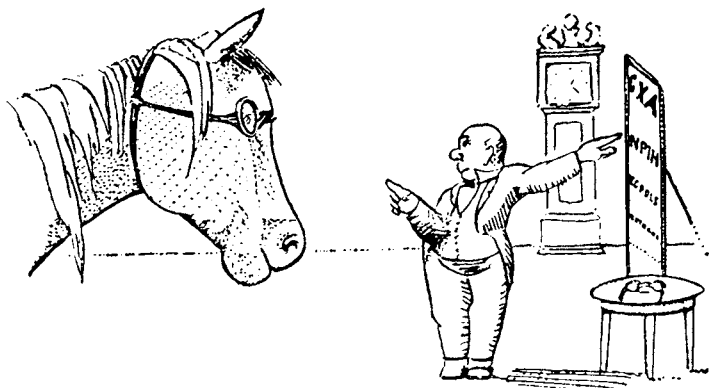
– Na, na! – atsiliepė daktaras.

– Šiaip aš esu visai ramus gyvulys, labai kantrus žmonėms, niekad nesikivirčiju. Buvo gana netikęs darbas, kad tas gydytojas davė man netikrų vaistų, bet kai tas papūstžandis žioplys ėmė dar tyčiotis, tai jau negalėjau išturėti.

– Ar labai tą vaikiną įskaudinai?

– Nelabai: pataikiau į tinkamą vietą. Dabar jį gydo gyvulių gydytojas. O kada bus mano akiniai?

– Kitą savaitę, – atsakė daktaras. – Ateik antradienį. Eik sveikas.

Arklys vėl galėjo matyti, kaip ir matęs.

Jonas Dolitis padarė puikius žalius akinius; arklys vėl galėjo matyti, kaip ir matęs.

Po kiek laiko ne retenybė buvo rasti pas ūkininką akiniuotą arklių, užtai aklų arklių beveik netekdavo matyti.

Pasveikdavo ir kiti gyvuliai, kai pas jį atvesdavo. Galėdami su daktaru susikalbėti, gyvuliai pasipasakodavo, kur jiems skaudą ir kaip jaučiasi; tada, žinoma, lengva būdavo juos pagydyti.

Sugrižę sveiki, gyvuliai papasakodavo savo giminėms ir draugams, kad mažuose nameliuose su dideliu sodu gyvenęs gydytojas, tikras gydytojas. Ir ėmė kas gyvas susirgęs eiti į daktaro Dolitlio namus, į miesto pakraštį. Ėjo ne tik arkliai, karvės ir šunys, bet ir mažieji laukų gyvulėliai: pelės, žiurkės, barsukai, šikšnosparniai. Didelis sodas beveik visada būdavo pilnas gyvūnų; visi jie tenai skverbdavosi, patarimo ieškodami.

Tiek jų ateidavo, kad daktaras įvairioms jų rūšims turėjo paskirti atskiras duris. Ant paradinių durų užrašė „Arkliams“, ant šoninių – „Karvėms“, o ant virtuvės durų – „Avims“. Visi gyvuliai turėjo eiti pro savo duris; net pelės turėjo savo siaurą taką, vedusį į rūšį, kur, sustojusios į eilę, kantriai laukdavo daktaro ateinant.

Po kelerių metų visoj plačioj apylinkėje kas gyvas žinojo apie Joną Dolitlį, medicinos daktarą. O paukščiai, kurie lėkdavo į šiltesnius kraštus, išgarsino po tuos kraštus stebuklingąjį Padlebio daktarą, mokantį gyvulių kalbą ir gelbintį juos, ligos ištiktus. Tuo būdu jis pagarsėjo tarp viso plataus pasaulio gyvūnų. Jie daugiau apie jį žinojo, negu jo gimtojo krašto žmonės. Dolitlis jautėsi laimingas ir džiaugėsi savo gyvenimu.

Vieną dieną po pietų, kai daktaras rašė kažką į savo knygas, Polinezija, kaip paprastai, tupėjo ant lango ir žiūrėjo į lapus, lakstančius po sodą. Staiga nusijuokė.

– Kas tau, Polinezija? – paklausė daktaras, pakėlęs galvą nuo knygų.

– Et, visokių minčių į galvą atėjo, – atsakė papūga, toliau žiūrėdama į lapus.

– Kokių minčių?

– Galvojau apie žmones. Jie gali man ligą įvaryti. Jie dedasi kažin kokie nepaprasti. Juk pasaulis jau tūkstančius metų gyvena, ar ne? O žmonės išmokę iš gyvulių kalbos tik tiek, kad kai šuo uodega vinguliuoja, tai supranta, kad jis džiaugiasi! Juk tai

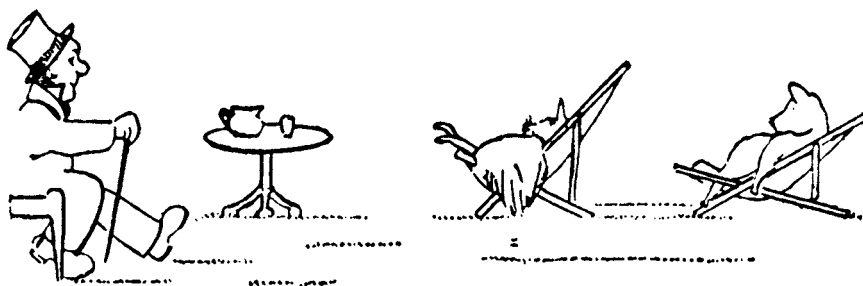
tikri juokai. Tu pirmas moki mūsiškai kalbėti. Kartais piktumas ima, kaip žmonės pučiasi, kalbėdami apie „nebylius gyvulus“. Nebyliai! Man teko pažinti vieną papūgą, kuri mokėdavo pasakyti „labą rytą“ septyniomis kalbomis neprasiziodama. Kalbėjo visomis kalbomis, net graikiškai. Vieną dieną ją buvo nusipirkęs žilabarzdis profesorius, bet ji pas jį nepaliko; sakė man, kad tas senis netikrai kalbėjęs graikiškai, kad negalėjus klausyti, kaip jis netikrai mokęs. Tiesiog reikėjo stebėtis tuo paukščiu. Geografijos jis mokėjo daugiau, negu žmonės kada nors mokės. Dievulėli, tie žmonės! Sakysim, žmonės išmoks kada nors lakioti, nors kaip paprasčiausias žvirblis, tai jų pagyroms tikrai galo nebus.

– Tu senas gudrus paukštis, – atsiliepė daktaras. – Kiekgi iš tikrųjų turi metų? Žinau, kad papūgos ir drambliai ilgai gyvena.

– Kiek turiu metų, negaliu tikrai pasakyti, – atsakė Polinezija, – gal šimtą aštuoniasdešimt trejus, gal tik šimtą aštuoniasdešimt dvejus. Atsimenu tiktai, kad, kai atvykau iš Afrikos, karalius Karolis dar besislapstė ažuole – jį tenai mačiau. Atrodė baisiai persigandęs.

VĖL PINIGŲ TRŪKSTA

Kai daktaras pradėjo gerai uždirbti, jo sesuo Sara nusipirko naujų drabužių ir buvo vėl laiminga.

Kai pagerėjo, tai gulėdavo pievelėje skėstinėse kėdėse.

Keli gyvuliai buvo atėję pas daktarą tokie ligoti, kad turėjo visą savaitę pas jį išbūti. Kai pagerėjo, tai gulėdavo pievelėje skėstinėse kėdėse.

Dažnai būdavo ir taip, kad pasveikę gyvuliai nenorėdavo eiti iš daktaro namų – taip pamėgdavo daktarą ir jo namus. Jis neturėdavo širdies atsakyti jiems, kai klausdavo, ar negalėtų ilgiau pas jį pasilikti. Tuo būdu ėmė vis daugiau ir daugiau rasti pas jį gyvulių.

Kartą, kai daktaras sėdėjo ant savo sodo tvoros ir rūkė pypkę, ėjo pro šalį muzikantas italas ir vedėsi ant virvutės beždžionę. Daktaras tuojau pastebėjo, kad raištis beždžionei kaklą veržė, kad ji buvo nešvari ir nelaiminga. Tuojau atėmė iš italo beždžionę, užmokėjo jam vieną šilingą ir liepė eiti.

Italas ėmė triukšmauti, reikalauti beždžionės atgal. Bet daktaras pasakė, kad jei nenueis tuojau, tai bematant raudonas burbulas jam iš nosies iššoks. Jonas Dolitlis buvo nedidelio ūgio,

bet stiprus vyras; italui beliko išsikeikti ir nešdintis. Beždžionė paliko pas daktarą ir buvo gerai prižiūrima. Kiti gyvuliai beždžionę praminė Či-či; tas žodis beždžionių kalboj gerai žinomas ir reiškia „imbieras“.

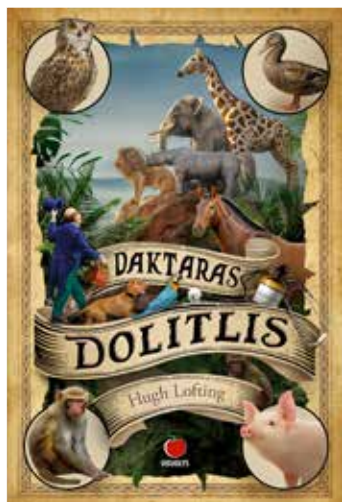
Kitą kartą, kai į Padlebę atvyko cirkas, naktį pabėgo iš jo krokodilas ir atėjo į daktaro sodą. Krokodilui smarkiai skaudėjo dantį. Daktaras, susišnekėjęs su juo krokodiliškai, įsileido į namus ir pagydė dantis. Krokodilas, pamatęs, kaip patogų čionai, kad kiekvienai gyvulių rūšiai skirta savo kertelė, nenorėjo grįžti atgal. Pasiprašė, ar negalėtų apsigyventi tvenkinyje sodo gale; pasižadėjo žuvelių neėsti.

Kai cirko žmonės atėjo krokodilo ieškoti, jis taip supyko, taip pašoko, kad jie turėjo bėgti. Bet su visais namų gyventojais buvo ir paliko švelnus kaip katytė.

Deja, senosios moterys vis tiek ėmė bijot siųsti savo šuniukus pas daktarą. Ir ūkininkai pradėjo abejoti, ar krokodilą nesusės jų veršių ir arklių. Tada daktaras nuėjo pas krokodilų ir pasiūlė jam grįžti į cirką. Bet tas ėmė tokiomis didelėmis ašaromis verkti, taip prašytis, kad daktarui širdis neleido gyvūną išvaryti.

Užtai sesuo jam pasakė:

– Jonai, tu turi tą baisenybę pašalinti. Ūkininkai ir senosios ponios bijo siųsti pas tave savo gyvulius, o mums tik pradėjo geriau sektis. Ne, aš nenoriu daugiau šeiminkauti tavo namuos, jei aligatoriaus neišvarai.

**ĮSIGYKITE
KNYGĄ DABAR**

obuolys.lt